Handläggare
Alexander Wafa
VA-chef
Samhällsbyggnadsförvaltningen
0140-683 41

alexander.wafa@tranas.se

Mottagare
Teknik- och griftegårdsnämnden
Kommunfullmäktige

Taxor av principiell art – VA-taxa – för år 2027

Förvaltningens förslag till beslut

att teknik- och griftegårdsnämnden godkänner föreslagen VA-taxa för Tranås kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning gällande år 2027.

att teknik- och griftegårdsnämnden lämnar föreslagen VA-taxa gällande år 2027 till kommunfullmäktige för antagande.

att föreslagen VA-taxa för år 2027 börjar gälla från och med 1 januari 2027.

Sammanfattning

VA-verksamheten är helt taxefinansierad, det vill säga finansieras via bruknings- och anläggningsavgifter. Inga skattemedel används och verksamheten drivs enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att den inte är vinstdrivande.

För att VA-verksamhetens intäkter ska ligga i balans med kostnaderna för år 2027 krävs en taxehöjning av brukningsavgiften. Brukningsavgiften består av en grundavgift, en kapacitetsavgift och en rörlig avgift.

För ett typhus A, vilket motsvarar en standardvilla, höjs brukningsavgiften från 13 392,5 kr/år, inklusive moms, till 13 875 kr/år, inklusive moms. Det innebär en höjning av brukningsavgiften med ca 40 kr/månad, inklusive moms.

För ett typhus B, vilket motsvarar ett flerfamiljshus med 15 lägenheter, höjs brukningsavgiften från 99 605 kr/år, inklusive moms, till 103 750 kr/år, inklusive moms. Det innebär en höjning av brukningsavgiften med ca 23 kr/månad och lägenhet, inklusive moms.

Anläggningsavgifterna för typhus A samt typhus B lämnas oförändrade inför år 2027. Avgiften uppgår fortsatt till 191 250 kronor, inklusive moms, för typhus A och 628 750 kronor, inklusive moms, för typhus B.

Beskrivning av ärendet

VA-verksamheten finansieras helt via bruknings- och anläggningsavgifter, vilket innebär att den är alltigenom taxefinansierad. Inga skattemedel används och verksamheten drivs enligt självkostnadsprincipen och är därmed inte vinstdrivande.

VA-avgifterna består av anläggningsavgifter samt brukningsavgifter. Avgifterna ska vara så rättvist fördelade som möjligt utefter den nytta som fastighetsägarna anses ha av vattentjänsterna som VA-kollektivet tillhandahåller. Brukningsavgifterna går direkt mot resultat i den årliga driftbudgeten.

När förbindelsepunkt till VA-kollektivets anläggning upprättats samt förmedlats till kund måste kunden betala en anläggningsavgift. Av anläggningsavgiften går 10 % av avgiften direkt mot resultatet och övriga 90 % läggs in i en investeringsfond, som sedan skrivs av under en 50-årsperiod.

Brukningsavgiften

Det budgeterade resultatet för VA år 2027 uppgår till ett underskott om ca 1 876 000 kr. Detta resultat förutsätter en taxehöjning med ca 4,4 % av brukningsavgiften. Brukningsavgiften består av en grundavgift, en kapacitetsavgift och en rörlig avgift.

Underskottet kommer att täckas av tidigare års överskott, som efter 2025 års bokslut uppgick till ca 3 753 000 kr.

Förändringarna av brukningsavgiften år 2027 föreslås fördelas enligt följande:

- Grundavgift = sänkning ca 9,1 %
- Kapacitetsavgift = höjning ca 12 %
- Rörlig avgift = lämnas oförändrad

<u>Räkneexempel brukningsavgift</u>
Nedan följer förklarande exempel över vad taxehöjning för år 2027 innebär för ett typhus A och ett typhus B. Priserna som anges i exemplen är beräknade inklusive moms.

- **Typhus A**, avser fastighet med friliggande enbostadshus, tomtyta 800 m^2. Fastigheten är ansluten till dricksvatten samt spill- och dagvatten. Vattenförbrukning 150 m^3/år. För ett typhus A höjs brukningsavgiften från 13 392,5 kr/år, inklusive moms, till 13 875 kr/år, inklusive moms.

  Detta innebär att brukningsavgiften för ett typhus A höjs med ca 3,6 %, dvs. **482,5 kr/år eller ca 40kr/månad, inklusive moms.**

- **Typhus B,** avser flerbostadshus som är anslutet till dricksvatten samt spill- och dagvatten. Det är 15 lägenheter, tomtyta 800 m^2, vattenförbrukning

2 000 m^3/år. Det finns två stycken parallellkopplade vattenmätare Qn=2,5 m^3/h. För ett typhus B, höjs brukningsavgiften från 99 605 kr/år, inklusive moms, till 103 750 kr/år, inklusive moms.

Detta innebär att brukningsavgiften för ett typhus B höjs med ca 4,16 %, dvs. **4 145 kr/år eller 345 kr/månad, inklusive moms**.
För en enskild lägenhet inom typhus B motsvarar detta en höjning på **23 kr/månad, inklusive moms.**

Anläggningsavgift
Anläggningsavgiften består av följande delar:

- avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V (vatten), S (spillvatten) och Df (dagvatten fastighet)
- avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df
- avgift per m^2 tomtyta
- avgift per bostadsenhet (tidigare lägenhetsavgift)

Samtliga delar av anläggningsavgiften föreslås lämnas oförändrade, med undantag för en justering gällande bostadsenhetsavgiften, i syfte att säkerställa rättvis och skälig fördelning av kostnader inom VA-kollektivet. För industrifastigheter, med typkod i 400-serien, räknas varje påbörjat 400-tal m^2 bruttoarea (BTA) som en bostadsenhet, oavsett om utrymmet används som lager, verkstad, produktion, kontor eller personalutrymme.

Avgiften uppgår fortsatt till 191 250 kronor, inklusive moms, för typhus A och 628 750 kronor, inklusive moms, för typhus B.

Förvaltningens bedömning

VA-verksamheten har kostnadsökningar på ca 5 mkr år 2027 i jämförelse med år 2026. Dessa kostnadsökningar beror främst på ökade avskrivningskostnader och personalkostnader samt ökade kostnader i driften, kopplat till högre priser för kemikalier, el och kritiska underhållsåtgärder av befintlig anläggning.

För att få kostnadstäckning för det budgeterade utfallet måste VA-taxan höjas för att budgeterade intäkter ska ligga i nära nivå med budgeterade utgifter. Tidigare års överskott möjliggör en relativt blygsam taxehöjning år 2027, eftersom verksamheten inte får gå med vinst.

Förvaltningen förespråkar en förutsägbar, skälig och jämn kostnadsutveckling över tid för VA-kollektivet i Tranås.

Omvärldsanalys

VA-kollektivet står fortsatt inför stora investeringsbehov nu och i framtiden, vilket innebär att taxan behöver höjas. Reinvesteringarna i den befintliga infrastrukturen, det vill säga ledningar och verk, är eftersatta samtidigt som det ställs nya strängare krav på avloppsrening, ledningsnät och minskning av vattenförluster. Kostnaderna påverkas även av ändrade klimatförhållanden exempelvis skyfall och av framtida försäkringskostnader.

Enligt branschorganisationen *Svenskt Vatten* behöver det investeras cirka 560 till 590 miljarder kronor i Sveriges vatten- och avloppsinfrastruktur fram till år 2040. Det motsvarar en nödvändig takt på närmare 23 miljarder kronor per år för att rusta upp ledningsnät, vattenverk och reningsverk.

Nedan följer en redovisning av hur Tranås kommuns befintliga VA-taxa, för år 2026 ligger i relation till medelvärdet i VA-Sverige. Statistiken är hämtad från *Svenskt Vatten*.

Fastighet	Avgift	Tranås kommun 2026	Genomsnitt Sverige 2026
Typhus A	Brukningsavgift	13 392 kr/ år inkl. moms	12 549 kr /år inkl. moms
Typhus B	Brukningsavgift	99 605 kr/år inkl. moms	116 027 kr/år inkl. moms
Typhus A	Anläggningsavgift	191 250 kr/år inkl. moms	204 954 kr/år inkl. moms
Typhus B	Anläggningsavgift	628 750 kr/år inkl. moms	656 110 kr/år inkl. moms

Samråd

Information om verksamhetsplan för teknik- och griftegårdsnämnden 2027 med plan 2028–2030 lämnas vid förvaltningssamverkan den 3 november 2026.

Ekonomi

Under år 2023 tog VA-avdelningen fram en prognos för Tranås kommuns framtida taxeutveckling. Denna prognos visar på att brukningsavgiften bör höjas med 12 % till år 2026. Därefter kan taxehöjningen av brukningsavgiften läggas på en mer normal nivå med höjningar om 3–6 % årligen.

Med en genomsnittlig höjning av brukningsavgifterna i VA-taxan från 2026 till 2027 på ca 4,4% följer föreslagen taxeutveckling ovanstående prognos.

Lagstöd

- Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande, daterat 2026-08-24
- VA-taxa 2027, förslag daterat 2026-08-24

Beslutet skickas till

Diariet
VA-avdelningen
Kommunfullmäktige

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Patrik Karlsson
Förvaltningschef

Alexander Wafa
Avdelningschef